

JONGCD&V

“Mensen als ik vind je overal. Op de arbeidsmarkt, in dit tranendal”.

Als Gorki de arbeidsmarkt vermeldt in *Mia*, leidt dat niet bepaald tot de meest vrolijke zin van het nummer. Voor JONGCD&V is werk, een plaats op de arbeidsmarkt, van buitengewone waarde, en overstijgt het belang van werk het louter materiële aspect (inkomsten). Werk is zoveel meer: regelmaat en structuur in de dagindeling, een heleboel sociale contacten, het verschaft identiteit, het verbindt mensen met doelen die het individuele niveau ver overschrijden, het is een hefboom voor zelfontplooiing en het scheidt geluk.

De arbeidsmarkt is continu *on the move*. Er is een reeds langer proces van globalisering aan de gang, er is de toenemende impact van automatisering, platformisering en digitalisering en een socio-demografische trend van vergrijzing. Deze nieuwe economie stelt beleidsmakers voor grote uitdagingen. De westerse economieën vertonen momenteel veel gelijkenissen in hun houding ten aanzien van deze trends, met een jong gezin dat een kind verwacht en plots beseft dat het nog tal van voorbereidingen moet treffen en het de kinderkamer nog moet schilderen. Zo is er een groep van jongeren die zich – goed opgeleid en voorzien van de juiste vaardigheden – met veel enthousiasme in dit tijdperk van vele mogelijkheden zullen storten. Het is belangrijk dat wij deze mensen alle kansen kunnen bieden om hun talenten en ambitie in die nieuwe economie te ontplooien. Een belangrijke taak is daarbij weggelegd voor het onderwijs. Academiëci wijzen erop dat het digitale tijdperk bij uitstek mensen zal belonen met een abstract redeneringsvermogen, met engineering- en creatieve vaardigheden (met een modieus woord onder de noemer ‘ideation’ samen te vatten). Daarnaast zijn er echter jongeren in onze samenleving die zich, althans

op korte en middellange termijn, bedreigd voelen door de nieuwe economie. Een fenomeen van alle tijden, zo leert de geschiedenis. Welk toekomstperspectief kunnen we deze groep van kwetsbare mensen bieden?

Die diagnose zien we ook bevestigd in de werkloosheidscijfers of bijvoorbeeld de VDAB schoolverlasterstudies. Ze tonen telkens aan dat studieniveau een kritische succesfactor in jeugdwerkloosheid blijft. Laaggeschoolden domineren de werkloosheidscijfers. Ook bij bepaalde middengeschoolde jongeren (ASO, kunstonderwijs) is de kans op werkloosheid groot. Verder blijkt twintig procent van de jonge werkzoekenden van allochtone origine, met laaggeschooldheid en taalachterstand als remmende factoren. In 2015 had tien procent van de jonge werkzoekenden een arbeidshandicap.

Wat zien we nog? Verschillende steden in België kamperen met een mismatch tussen vraag en aanbod: de vraag naar aanbod spitst zich toe op hooggekwalificeerd personeel, terwijl het beschikbare aanbod veelal laaggeschoold is. De facto is heel België in dat bedje ziek. België heeft een van de hoogste vacaturegraden van de hele EU (na Duitsland en het Verenigd Koninkrijk), maar in tegenstelling tot deze twee landen vertaalt zich dat niet in een lage werkloosheid.

Welk medicijn moeten we de patiënt toedienen? Er is geen enkele ‘silver bullet’ die het probleem van jeugdwerkloosheid in één keer zal neerknallen. Het is voortdurend werken op verschillende sporen: aan de aanbodzijde, aan de vraagzijde of via de gisseur.

Aan de aanbodzijde (welk materiaal leveren onze scholen af?) kan dat gaan over het ‘pimpen’ van het imago van studierichtingen, zoals beloftevolle

STEAM-studierichtingen (Science, Technology, Arts & Mathematics) of het technisch en beroepsonderwijs, en het werken aan de emotionele beleving van studenten in die richtingen. Ook het bijbrengen van levensloopbaan-competenties past in het plaatje: weten wat je kan, waar je talenten liggen, welke weg je kan volgen om uiteindelijk een zinvolle job te kunnen uitoefenen. Het aanpakken van vroegtijdige schoolverlaters moet een absolute prioriteit zijn, zeker nu de inschakelingsuitkering – een soort werkloosheidsuitkering voor afgestudeerde jongeren die nog niet gewerkt en bijgedragen hebben – gekoppeld is aan een diplomaverreichte. Ten slotte moeten we het werkplekleren in de schoolloopbaan promoten onder de noemer “tell me and I forget, teach me and I may remember, involve me and I learn”.

Aan de kant van de regisseur (VDAB) is momenteel een grote dynamiek waar te nemen. Het hele aanbod van online sollicitatiecoaching, videochatsessies, mentor-apps, doedagen, e-dienstverlening, campusacties en sensibiliseringsacties verdient alle lof. VDAB moet in de toekomst nog meer een faciliterende rol opnemen inzake competentie- en kwalificatieverwerving van studenten of deeltijds lerenden (bijvoorbeeld leerlingen uit technisch onderwijs die gratis opleiding volgen op VDAB-infrastructuur). In de begeleiding van jongeren zal in de toekomst een meer gedifferentieerde aanpak nodig zijn tussen zij die best zelfredzaam zijn (vaak hogergeschoolden) en zij die wat meer sturing en omkadering nodig hebben. Maatwerk is nodig en jongeren moeten het gevoel krijgen dat het net zich sluit. Niemand mag tussen de mazen van het net van VDAB vallen. Daar toont zich het belang van de jongerengarantie.

Welke zijn ten slotte hefbomen aan de vraagzijde om jongerenwerkloosheid te bestrijden? Het is geen geheim dat arbeid in België nog altijd duur is, ondanks de taxshift. Jongeren, vaak nog onervaren en daarom minder ‘gewaardeerd’ op de arbeidsmarkt, ondervinden daar last van, zeker in laaggeschoolde beroepen. We moeten arbeid verder blijven opwaarderen door het net goedkoper te maken en de lasten te verschuiven naar andere bronnen van inkomsten voor de overheid. Bedrijven moeten bovendien hun vloer verder openstellen voor

(werkzoekende) jongeren en hun aanbod voor stages drastisch uitbreiden. Het IBO-model (individuele beroepsopleiding) kan daarbij als een leidraad dienen en wordt terecht geprezen. We moeten blijven werken aan een vlotte doorstroming van tijdelijke contracten of uitzendwerk naar vast werk, zonder een opeenstapeling van tijdelijke contracten. België scoort relatief goed op dit vlak en dat willen we zo houden. Als CD&V zijn we tegen een arbeidsmarkt met een binnenste schil van goed betaalde jobs met een grote mate van sociale bescherming en een buitenste schil van preciaire en slecht betaalde jobs. Doorstroming is met andere woorden van cruciaal belang. Recent onderzoek van Elchardus (2015) heeft bovendien aangetoond dat jongeren zelf kritisch staan ten aanzien van een beweging naar extreme flexibiliteit en overmatige jobonzekerheid. Wat we alvast zeker niet moeten doen, is oudere werknemers de mogelijkheid bieden om op vroege leeftijd de arbeidsmarkt te verlaten, zogenaamd ten faveure van de instroom van jongeren op de arbeidsmarkt. Die fout uit de jaren negentig mogen we niet opnieuw maken. Verschillende, serieuze studies hebben aangetoond dat het brugpensioen voor dergelijke doeleinden niet effectief is gebleken.

Laten we tot slot nog even het belang van vakantiejobs onderstrepen voor jongeren. Arbeidsattitude, je eigen interessegebieden verkennen, je eerste contacten met arbeidswetgeving en de werkvloer... Een vakantiejob is als zaaigoed voor je latere loopbaan.

Dit alles geeft aan hoe essentieel de jongerengarantie is. Vandaag blijft deze echter te sterk steken in het ‘grote principe’. Aan onze beleidsmakers om hier veel concreter invulling aan te geven.

Wim Soons
JONGCD&V

Bibliografie

Elchardus, M. (2015). *Voorbij het narratief van neergang*. Uitgeverij LannooCampus.